

ÇOCUKLARIN BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNE DAHİL EDİLMESİNE İLİŞKİN REHBER

17.10.2023

*Türkiye
Sigorta Birliği*

Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği

ÇOCUKLARIN BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNE DAHİL EDİLMESİNE İLİŞKİN REHBER

25.05.2021 tarihli ve 31491 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7319 sayılı Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 5’inci maddesi ile 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu’nun 4’üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “*Bireysel emeklilik sistemine fiil ehliyetine sahip kişiler katılabilir.*” ifadesi yürürlükten kaldırılmıştır.

4632 sayılı Kanun’da yapılan bu değişiklik sonucunda, bireysel emeklilik sistemine, fiil ehliyeti bulunmayan kişilerin de dahil olması imkânı tanınmış olup; emeklilik şirketleri tarafından iletilen sorular, konu bazlı olarak aşağıdaki şekilde yanıtlanmıştır.

7319 sayılı Kanun’un düzenleme gerekçesinde de belirtildiği üzere yapılan değişiklikle esas olarak fiil ehliyeti bulunmayan 18 yaşını doldurmamış küçüklerin (çocukların) yasal temsilcileri olan velileri aracılığıyla sisteme dahil edilmesi hedeflendiğinden, fiil ehliyeti bulunmayan çocuklar üzerinden sorular yanıtlanmıştır. Çocuk (küçük) olmadığı halde tam fiil ehliyetine sahip olmayan kişilerin (kısıtlıların) yasal temsili kural olarak vasileri tarafından gerçekleştirilmekte olup, aşağıdaki sorulara verilen cevaplar bu kişiler bakımından da kıyasen uygulanabilir.

1. ÇOCUĞUN FİİL EHLİYETİNİ KAZANMASI

Çocuğun fiil ehliyetini kazanması ve sonrasında sözleşme kapsamındaki değişikliklere ilişkin sıkça sorulan sorular, aşağıdaki şekilde yanıtlanmıştır.

1.1. Erginlik nedir?

TMK m 11 ve 12’ye göre, kişi üç şekilde ergin olur:

- a. Yasal Erginlik:** TMK m 11/1 uyarınca erginlik, 18 yaşın doldurulmasıyla kazanılır. 18 yaşını dolduran, yani 19 yaşından gün alan kişi, başka bir işleme gerek olmaksızın, yasal olarak ergin kabul edilir.
- b. Evlenmeyle Kazanılan Erginlik:** TMK m 11/2 uyarınca, evlenme kişiyi ergin kılar. TMK m 124’e göre, kadın veya erkek 17 yaşını doldurunca yasal temsilcisinin izniyle evlenebilir; olağanüstü durumlarda ve önemli bir sebep var ise, erkek veya kadın 16 yaşını doldurunca hâkimin izniyle evlenebilir. Bu hükümlere göre, 18 yaşını doldurmadığı halde söz konusu yaşlarda evlenen kişiler yasa gereği ergin kabul edilir.
- c. Mahkeme Kararıyla Kazanılan Erginlik:** TMK m 12 uyarınca, 15 yaşını dolduran küçük, kendi isteği ve velisinin rızasıyla mahkemece ergin kılınabilir.

Yukarıdaki üç şekilden biri ile erginlik kazanan, ayırt etme gücüne sahip olan ve hakkında kısıtlama kararı bulunmayan kişilerin fiil ehliyeti vardır. Bu kişiler artık yasal temsilci aranmaksızın tek başlarına işlem yapma hakkına sahip olurlar.

1.2. Çocuğun erginliği ile birlikte fiil ehliyetini kazanmasının emeklilik şirketi tarafından tespit edilmesine ilişkin süreç nasıl işleyecektir?

- Kişinin doğum tarihine göre 18 yaşını doldurması suretiyle fiil ehliyetini kazandığı, emeklilik şirketi tarafından tek taraflı olarak tespit edilebilir.
- Çocuğun 18 yaşını doldurmadan önce evlenme yoluyla veya mahkeme kararıyla fiil ehliyetini kazanması durumunda, 18 yaşını doldurmadan önce evlendiğine ilişkin belgeyi veya mahkeme kararını emeklilik şirketine ibraz etmek suretiyle emeklilik şirketi tarafından fiil ehliyetini kazandığı tespit edilebilir.
- Çocuğun 18 yaşını doldurmasına rağmen ayırt etme gücünden yoksun olması veya kısıtlı olması durumunda, yasal temsilcisi olan veli veya vasisi tarafından bu durumu tevsik eden belgelerin emeklilik şirketine ibraz edilmesi sonucunda sözleşmeyle ilgili işlemler yasal temsilci aracılığıyla yürütülmeye devam edilecektir.

1.3. Fiil ehliyetinin kazanılması sonrasında yasal temsilcinin ve katılımcı ad ve hesabına katkı payı ödeyen kişinin sözleşmedeki rolü ne olacaktır?

Çocuğun fiil ehliyetini kazanmasından önce yasal temsilcisi veya katılımcı ad ve hesabına katkı payı ödeyen kişi tarafından gerçekleştirilen işlemler, çocuğun fiil ehliyetini kazanmasından sonra da hukuki geçerliliğini koruyacaktır.

Çocuk fiil ehliyetini kazandıktan sonra, sözleşmeden doğan hakların kullanımı doğrudan katılımcı çocuğa ait olacak ve yasal temsilcinin işlem yapma yetkisi sona erecektir. Ancak; çocuğun fiil ehliyetini kazanmasından önce sözleşmede katılımcı ad ve hesabına katkı payı ödeyen kişiye Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelik m 13 uyarınca hakların kullanımı konusunda yetki verilmişse, bu yetkilendirme çocuğun fiil ehliyetini kazanmasından sonra da geçerliliğini koruyacaktır. Ancak fiil ehliyetini kazanan çocuk, tercih etmesi durumunda katılımcı ad ve hesabına katkı payı ödeyen kişiye devredilen hakların kaldırılmasını emeklilik şirketinden ayrıca talep edebilecektir.

2. ÇOCUKLARIN TEMSİL EDİLMESİ

Fiil ehliyetine sahip olmayan çocukların, bireysel emeklilik sözleşmeleri kapsamında yasal temsilcileri aracılığıyla temsil edilmelerine ilişkin sıkça sorulan sorular; Türk Medeni Kanunu'nun velayet/vesayet hükümleri çerçevesinde aşağıdaki şekilde yanıtlanmıştır.

2.1. Velayet altındaki çocuklar kimlerdir?

TMK m 335 uyarınca;

- a. Henüz ergin olmayan çocuklar ile
- b. Ergin olmakla birlikte kısıtlanarak anne ve babanın velayeti altında bırakılan çocuklar,

anne ve/veya babalarının velayeti altındadır.

2.2. Çocuğu kimler velayet yoluyla temsil edebilir?

TMK m 335/1'e göre velayet, sadece anne ve/veya baba tarafından kullanılabilir. Yasal bir sebep olmadığı müddetçe velayetin anneden ve babadan alınması mümkün değildir. Velayetin anneden ve babadan alınması ya da çocuğun anne ve babasının bulunmadığı durumda çocuk, üçüncü bir kişinin velayeti altına değil, vesayeti altına girebilmektedir.

2.3. Emeklilik sözleşmesinde katılımcı çocuğun velayet yoluyla temsil edilmesi nasıl olacaktır?

a. Evlilik birliği içinde doğan çocuklar

a.1. Evlilik devam ederken çocuğun temsil edilmesi

TMK m 336/1 gereği; evlilik birliği içerisinde çocuğun velayeti, öz annesi ve öz babası tarafından birlikte kullanılmaktadır.

TMK m 342/1 uyarınca ise; anne ve baba, velâyetleri çerçevesinde üçüncü kişilere karşı çocuklarının yasal temsilcisidir.

Yukarıda yer alan düzenlemeler uyarınca, evlilik devam ederken çocuk adına bireysel emeklilik sözleşmesi akdedilmesi ve sözleşme kapsamında yapılacak olan işlemlerin yerine getirilmesi esnasında kural olarak anne ve babanın birlikte hareket etmesi gerekmektedir.

Kural, anne ve babanın birlikte işlem yapması olmakla birlikte, velayetin kullanılması ve çocuğun temsil edilmesi esnasında anne ve babanın bir irade birliği içinde olduğunun varsayılabilmesi de yeterlidir; aksi takdirde anne ve babanın her işlemi birlikte yapmasını beklemenin, hayatın olağan akışı içinde elverişsiz olduğu açıktır. Bu hususu temin etmek için, TMK m 342/2, iyi niyetli üçüncü kişilerin, yapılan işlem çocuğun yararına olduğu takdirde, eşlerden her birinin diğerinin rızasıyla işlem yaptığını varsaymasına imkân tanımaktadır. Yani üçüncü kişinin, diğer eşin ilgili işleme rızasının bulunmadığını bildiği ya da gerekli özeni gösterseydi bilebilecek durumda olduğu ispatlanmadığı takdirde, eşlerden biri tarafından yapılan işlem geçerli kabul edilebilmektedir.

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde, çocuk ad ve hesabına birikim hesabı olarak tesis edilen, çocuğun emeklilik döneminde ek bir gelir sağlamasını hedefleyen ve çocuğun malvarlığına olumlu bir katkı sağlayan bireysel emeklilik sözleşmesinin kurulması esnasında, iyi niyet esasları dahilinde diğer tarafın da işleme rıza gösterdiği varsayılarak sadece annenin ya da sadece babanın çocuğu temsilen sözleşme kurulabilmesinin mümkün olabileceği değerlendirilmekle birlikte, şirketler tarafından her bir olay bazında iyi niyet esaslarının (somut olay şartlarında, diğer eşin çocuk adına yapılan işleme rızasının olmayabileceğinin) gözetilmesi gerekmektedir.

Ortak velayete sahip anne ya da baba tarafından iyi niyet esasları dahilinde çocuk adına bireysel emeklilik sözleşmesinin kurulmasının mümkün olabileceği değerlendirilmekle birlikte, sözleşmenin kurulmasını takip eden makul bir süre içinde işleme katılmayan eşe de şirketler tarafından ulaştırılmasının ve çocuk adına yapılan işleme ilişkin muvafakatinin

alınmasının, ortak velayet hükümleri ve işlem güvenliği açısından uygun olacağı değerlendirilmektedir. Diğer eşin muvafakatinin içeriği ve alınma şekline dair hususlar, şirketlerin kendi inisiyatifindedir.

Çocuk adına açılan bireysel emeklilik hesabının sonlandırılması esnasında ise, yapılacak işlemin çocuğun malvarlığını azaltıcı bir işlem olması riski gözetilerek, her iki eşin de işleme katılımıyla veya işleme katılmayan eşin muvafakatinin de alınmasıyla bireysel emeklilik sözleşmesinin sonlandırılması uygun olur.

a.2. Ortak hayatın sonlanması veya ayrılık durumunda çocuğun temsil edilmesi

TMK m 336/2 uyarınca, ortak hayata son verilmiş veya ayrılık hâli gerçekleşmişse mahkeme tarafından çocuğun velâyeti eşlerden birine verilebilir. Bu yönde bir mahkeme kararının şirkete ibraz edilmesi halinde, velayet sahibi eş tarafından çocuk adına işlemler tek başına yürütülebilir.

a.3. Evlilik birliğinin sonlanması durumunda çocuğun temsil edilmesi

TMK m 336/3 uyarınca velâyetin, anne ve babadan birinin vefatı hâlinde sağ kalana, boşanmada ise çocuğun bırakıldığı tarafa ait olduğu düzenlenmiştir. İlgili düzenleme uyarınca sağ kalan eş ya da boşanma sonucu mahkeme kararıyla velayet sahibi olan eş, bu hususları tevsik eden belge ve/veya mahkeme kararını ibraz etmek suretiyle çocuk adına işlemleri tek başına yürütebilir.

Türk Medeni Kanunu'nda boşanma sonrasında eşlerin ortak velayeti sürdürebileceğine dair açık bir düzenleme olmamasına rağmen, uluslararası sözleşmeler gereği eşler tarafından talep edilmesi halinde mahkemeler tarafından ortak velayet kurulabilmektedir. Boşanma sonucunda mahkeme tarafından ortak velayet kararı verilmesi durumunda, a.1.'de belirtilen ortak velayet kuralı çerçevesinde işlemlerin yürütülmesi gerekmektedir.

b. Evlilik birliği dışında doğan çocuklar

TMK m 337/1 uyarınca, evlilik birliği dışında doğan çocukların velayeti anneye aittir. Çocuğun evlilik birliği dışında doğduğunu veya velayetin kendisine ait olduğunu tevsik eden belgenin anne tarafından ibraz edilmesi durumunda, anne tüm işleri tek başına gerçekleştirebilir.

Anne; küçük, kısıtlı veya ölmüşse ya da çocuğun velâyeti anneden alınmışsa ve mahkeme tarafından çocuğun velâyeti babaya verilmişse, baba tarafından velayetin kendisinde olduğunu gösterir mahkeme kararının ibraz edilmesi durumunda, baba tüm işleri tek başına gerçekleştirebilir.

2.4. Vesayet altındaki çocuklar kimlerdir?

TMK m 404'e göre, normal şartlarda anne ve/veya babasının velayeti altında olması gereken çocuk, anne ve babasının her ikisinin de ölmesi, mahkemenin velayeti her ikisinden de alması ya da başkaca bir sebeple velayet altında değilse, başkaca bir şart aranmaksızın mahkemece vesayet altına alınarak kendisine yasal temsilci olarak bir vasi tayin edilir.

2.5. Çocuğun vesayet altına alınması halinde yasal temsili nasıl gerçekleştirilir?

TMK m 413 vd. uyarınca, velayet altında olmaması nedeniyle mahkemece vesayet altına alınan çocuklar için vesayet makamı tarafından uygun bulunan -anne ve baba dışında- bir kişi, vasi olarak tayin edilir. Çocuk ad ve hesabına yürütülecek işlemler, çocuğun yasal temsilcisi sıfatıyla vasi olarak tayin edilen kişi tarafından yürütülür.

2.6. Emeklilik sözleşmesinde katılımcı çocuğun vesayet yoluyla temsil edilmesi nasıl olacaktır?

Vesayet makamı tarafından çocuğa atanan vasinin, kendisinin vasi olarak tayin edildiğine ilişkin mahkeme kararını ve TMK m 462 uyarınca çocuk adına emeklilik sözleşmesinin akdedilmesi için vesayet makamından alınan izin yazısını ibraz etmesi halinde, vasi tarafından çocuk adına bireysel emeklilik sözleşmesi akdedilir. Vasi tarafından sistemden ayrılma talebinde bulunulması halinde, vesayet makamından başlangıçta alınan izin yazısı içeriğinde vasiye ayrılmaya ilişkin bir yetki tanınmadıysa, ayrılma işlemi için de ayrıca vesayet makamından izin yazısı istenmesi gerekecektir. Vesayet makamı, vesayet altındaki çocuğun yerleşim yeri (ikametgahı) sulh hukuk mahkemesidir.

3. SÖZLEŞMEYE İLİŞKİN HUSUSLAR

Çocuklar için akdedilen emeklilik sözleşmelerine ilişkin şartların, hak ve yükümlülüklerin belirlenmesine ilişkin olarak sıkça sorulan sorular, aşağıdaki şekilde yanıtlanmıştır.

3.1. Bireysel emeklilik sistemine dahil olmak için alt bir yaş sınırı var mıdır?

4632 sayılı Kanun m 4/1'de yer alan sisteme dahil olmak için fiil ehliyeti şartı kaldırıldığından, hangi yaşta olursa olsun her küçük adına emeklilik sözleşmesi akdedilebilecek olup; yaş konusunda bir alt sınır bulunmamaktadır.

3.2. Çocukların dahil olduğu emeklilik sözleşmeleri için ayrı bir devlet katkısı düzenlemesi, asgari sistemde kalma süresi ve emekli olma yaşında bir değişiklik bulunmakta mıdır?

4632 sayılı Kanun'da bu yönde bir değişiklik yapılmadığı için, çocukların dahil olduğu emeklilik sözleşmeleri için de bireysel emeklilik sözleşmelerindeki devlet katkısı, sistemde kalma süresi ve emeklilik şartları mevcut haliyle geçerliliğini korumaktadır.

3.3. Çocuğun gruba bağlı bireysel emeklilik sözleşmesine ve işveren grup emeklilik sözleşmesine dahil olması mümkün müdür?

Yasal temsilcileri tarafından çocuğun ad ve hesabına işlemlerin gerçekleştirilmesi halinde, çocukların gruba bağlı bireysel emeklilik sözleşmesine ve çocuğun bir işveren ile istihdam ilişkisi bulunması kaydıyla işveren grup emeklilik sözleşmesine dahil olması mümkündür.

4632 sayılı Kanun m Ek 2 ve m Geçici 2 kapsamında çalışanların işverenleri aracılığıyla otomatik olarak emeklilik planına dâhil edildikleri otomatik katılım sistemine dahil olan çocuklar için OKS dışında akdedilecek olan bireysel ve grup emeklilik sözleşmelerinde, velayet/vesayet hükümleri dahilinde yasal temsilcileri tarafından çocuğun ad ve hesabına işlemlerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

3.4. Çocukların yasal temsilcileri dışındaki kişiler tarafından katkı payı ödemesi yapılabilir mi? Üçüncü kişiler “katılımcı ad ve hesabına katkı payı ödeyen kişi” olarak belirlenebilir mi?

Yasal temsilciler tarafından yasaklanmamış olması veya sonradan itiraz edilmemesi kaydıyla, yasal temsilciler dışında kalan kişiler tarafından, sözleşmeye “katılımcı ad ve hesabına katkı payı ödeyen kişi” olarak kaydedilmek suretiyle katkı payı ödemesi gerçekleştirilebilir.

3.5. Çocukların dahil olduğu emeklilik sözleşmelerindeki hakların kullanımı nasıl olacaktır? Hakların kullanımının katılımcı ad ve hesabına ödeme yapan kişiye devredilmesi mümkün müdür?

Çocuklar adına açılan emeklilik sözleşmelerindeki haklar, kural olarak yasal temsilcisi sıfatıyla veli ya da vasi tarafından kullanılır.

Ortak velayet olduğu durumda, hakların anne ve baba tarafından birlikte kullanılmasının hayatın olağan akışı içinde mümkün olmayacağı dikkate alındığında, eşlerden birinin diğer yasal temsilciyi sözleşmede tek başına işlem yapma konusunda önceden yetkilendirmesi mümkündür. Bireysel emeklilik sözleşmesine ilişkin olarak çocuk lehine yapılan işlemlerde, aksinin düşünülmesini gerektirecek özel bir durum söz konusu olmadığı sürece, velayet hakkına sahip bir eşin yaptığı işleme, velayet hakkına sahip diğer eşin de muvafakatinin bulunduğu varsayılır.

Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelik m 13/1, “*Bireysel emeklilik sözleşmesinde ve gruba bağlı bireysel emeklilik sözleşmesinde, sözleşmeden doğan haklar kural olarak katılımcı tarafından kullanılır. Bu sözleşmelerde, sistemden ayrılma ve emeklilik hakkı hariç diğer hakların katılımcı ad ve hesabına katkı payı ödeyen kişiler, sponsor veya işveren tarafından kullanılması kararlaştırılabilir.*” hükmünü amirdir.

Yukarıda yer verilen düzenleme uyarınca, çocuğun yasal temsilcisi tarafından yasaklanmamış olması veya sonradan itiraz edilmemesi kaydıyla, katılımcı ad ve hesabına ödeme yapan kişiye, sistemden ayrılma ve emeklilik hakkı hariç olmak üzere sözleşmeden doğan hakların kullanımı devredilebilir.

Çocuğun anne babasının boşanmış olması halinde velayet sahibi olmayan anne veya baba tarafından sözleşmeden doğan hakların kullanılabilmesi için, bu kişinin katılımcı ad ve hesabına katkı payı ödeyen kişi olarak kaydedilmesi gerekir.

3.6. Çocukların dahil olduğu emeklilik sözleşmelerinin erken sonlandırılmasının engellenmesine yönelik bir düzenleme mevcut mudur?

4632 Sayılı Kanun'da katılımcıların ayrılma haklarının kısıtlanmasına yönelik bir istisna tanınmamaktadır. Bireysel emeklilik mevzuatı kapsamında çocukların yasal temsilcileri aracılığıyla veya fiil ehliyetini kazandıktan sonra kendileri tarafından sistemden erken ayrılmalarının engellenmesine yönelik bir düzenleme mevcut değildir. Çocuk katılımcının yasal temsilcileri tarafından usulüne uygun olarak başvuruda bulunulmak suretiyle her zaman sistemden ayrılma hakkı kullanılabilir.

Bireysel emeklilik mevzuatında sözleşmenin erken sonlandırılmasının engellenmesine ilişkin bir düzenleme bulunmamakla birlikte, TMK m 357'de aşağıdaki şekilde bir düzenleme mevcuttur:

“Ana ve baba, faiz getiren yatırım veya tasarruf hesabı açılmak üzere ya da açıkça ana ve babanın kullanmaması koşuluyla çocuğa yapılan kazandırmaların gelirlerini kendi menfaatlerine sarf edemezler.

Kazandırmada bulunan kişi, kazandırma sırasında açıkça aksini öngörmedikçe, ana ve baba bunlar üzerinde yönetim hakkına sahiptir.”

Çocuk adına açılan “yatırım ve tasarruf hesabı” niteliğindeki bireysel emeklilik hesabına, çocuğun yasal temsilcileri dışında üçüncü bir kişi tarafından karşılıksız olarak katkı payı ödemesi yapılması durumunda, çocuk adına açılan hesaptaki birikimin yönetiminin yasal temsilcilerinin de rızasını almak kaydıyla üçüncü bir kişide olduğu ve dolayısıyla hesabın belirlenen bir tarihten önce sonlandırılmayacağına ilişkin bir model belirlenebilir.

Örnek ile açıklamak gerekirse, çocuğun dedesi tarafından çocuğun bireysel emeklilik hesabına düzenli olarak katkı payı ödemesi yapılması durumunda, çocuk 18 yaşına gelene kadar hesabın çocuğun yasal temsilcileri tarafından sonlandırılmaması, TMK m 357/2 kapsamında dede tarafından şart koşulabilir. Ancak; çocuğun emeklilik hesabına dede dışında anne ve babanın da ödeme yapması durumunda hesaptaki tutarların ayrıştırılması ve anne ile baba tarafından ödenen katkı payları yönünden hesaptan kısmi ayrılma imkânı bulunmadığından, teknik olarak bu işlemin yapılması mümkün olamayacaktır. Dolayısıyla bu şekilde bir düzenleme yapılmak isteniyor ise, çocuğun emeklilik hesabına sadece dedenin katkı payı ödeyebileceğinin taraflarca kararlaştırılması ve sözleşmenin çocuğun fiil ehliyetini kazanmasına kadar sonlandırılmayacağı kaydının emeklilik sözleşmesinde yer alması gerekecektir. Diğer taraftan, ödenen katkı payları yönünden hesaptan kısmi çekiş imkânı tanındığı takdirde, emeklilik sözleşmesi hükümleri saklı kalmak kaydıyla, ilgili mevzuatta belirtilen usul ve esaslara göre bu işlem yapılabilecektir.

Söz konusu örnekte, dedenin bahsedilen koşul gerçekleşmeden önce ölmesi veya bir şekilde çocuk ad ve hesabına ödeme yapan kişi statüsünün sonlanması durumunda, sözleşmeye konulmuş olan “Çocuk 18 yaşına gelene kadar BES hesabı çocuğun yasal temsilcileri tarafından sonlandırılmaz” koşulunun geçerliliğini koruyup korumayacağı; yani çocuğun 18 yaşına gelene kadar beklemek zorunda olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. TMK m 357/2 uyarınca kazandırmada bulunan, kazandırma yaparken açık bir şekilde belirterek ana ve/veya babanın yönetme yetkisini kaldırabilir. Ana babanın yönetme hakkının tamamıyla kaldırılmasının uygun görülmediği durumlarda kazandırmada bulunan bu hakkı şart ve yüklemelerle sınırlandırabilir. Ayrıca yönetim hakkını, süre ve kapsam bakımından da daraltma yoluna gidebilir.

TMK m 357/2 uyarınca çocuğun bireysel emeklilik hesabına karşılıksız ödeme yapan dede tarafından hesabın 18 yaşına kadar sonlandırılmamasına ilişkin konulan kaydın, dedenin koşul gerçekleşmeden vefatı durumunda da geçerliliğini kaybetmeyeceği değerlendirilmektedir.

Bununla birlikte, dedenin, ana babanın yönetim hakkına koyduğu kısıtlamanın, dedenin vefatı sonrasında, çocuğun zaruri ihtiyaçları dahilinde TMK m 356/2 çerçevesinde mahkemeden talepte bulunulmak suretiyle kaldırılmasının mümkün olduğu kabul edilmelidir. Ancak bu istisnai durum ancak çocuğun bakımı, yetiştirilmesi ve eğitimi için bir zorunluluğun ortaya çıkması ve hakimden bu konuda yetki alınması şartıyla gerçekleşebileceği için, çocuğun menfaatleri bakımından bir risk taşımamaktadır.

3.7. BES sözleşmesinin kurulması aşamasında, “Boşanma halinde çocuk 18 yaşını doldurmadan BES hesabı sonlandırılmaz” şeklinde bir maddenin konulması mümkün müdür?

TMK m 352 uyarınca “Ana ve baba, velâyetleri devam ettiği sürece çocuğun mallarını yönetme hakkına sahip ve bununla yükümlüdürler.” Ortak velayet içinde anne ve babanın, çocuğun mallarını yönetme yetkileri sınırları dahilinde sözleşmenin kurulması veya devamı esnasında ortak karar vermek suretiyle sözleşmenin çocuğun fiil ehliyetini kazanmasına dek kendileri tarafından sonlandırılmayacağına dair taahhütte bulunmalarının önünde bir engel bulunmadığı değerlendirilmektedir.

Evlilik birliğinin sonlandırılması sonrası için de velayet sahibi olmayan eş tarafından çocuğun bireysel emeklilik hesabına daha önce yapılmış veya yapılmakta olan karşılıksız kazandırmalar karşılığında, TMK m 357 uyarınca hesabın çocuğun fiil ehliyetini kazanmasına dek sonlandırılmayacağına dair kısıtlama getirmesinin önünde bir engel bulunmadığı değerlendirilmektedir.

3.8. Çocuklar adına akdedilecek emeklilik sözleşmelerinin mesafeli satışa konu edilmesi mümkün müdür?

Çocuklar adına yapılacak bireysel emeklilik sözleşmelerinin, yasal temsilcileri aracılığıyla mesafeli olarak satışının sağlanması mümkündür.

3.9. Yasal temsilcilerin borçları nedeniyle şirketlere iletilen haciz bildirimleri nedeniyle çocuğun emeklilik hesaplarına haciz konulacak mıdır?

Yasal temsilciler, fiil ehliyeti bulunmayan çocukların ad ve hesabına hukuki işlemleri gerçekleştirmekte olup, emeklilik hesabının sahibi çocuk olduğundan yasal temsilciler hakkında iletilen haciz bildirimleri çocuğa ait emeklilik hesabındaki birikimleri etkilemeyecektir.

3.10. Çocuk adına açılan emeklilik sözleşmesinin farklı bir şirkete aktarım yapılması durumunda hangi hususlara dikkat edilmelidir?

Farklı bir şirkete aktarım yapılması durumunda, aktarım işleminin yukarıda açıklanan velayet/vesayet kuralları dahilinde sağlanması gerekmekte olup; güncel yasal temsilcinin talebi doğrultusunda hareket edilmesi gerekir.

3.11. Çocuk adına açılan emeklilik hesabından ayrılma durumunda ayrılma tutarı çocuk adına açılmış hesaba mı transfer edilmelidir?

Sistemden ayrılma durumunda, ayrılma işleminin yukarıda açıklanan velayet/vesayet kuralları dahilinde sağlanması gerekmekte olup; ayrılma tutarının çocuğa ait bir hesaba aktarılması gerekir.

3.12. Çocuğun yasal temsilcisinin değişmesi durumunda süreç nasıl işleyecektir?

Çocuğun yasal temsilcisinin değişmesi durumlarının emeklilik şirketleri tarafından takip edilmesi mümkün olmadığından, yasal temsilci değişikliği durumlarında, yeni yasal temsilcinin bu durumu tevsik eden belgelerle emeklilik şirketine müracaat etmesi gerekmektedir.

4. MASAK MEVZUATI KAPSAMINDAKİ UYGULAMALAR

- Basitleştirilmiş tedbirlerin uygulamasına çocuk adına yapılan sözleşmelerde de devam edilecek; kimlik tespiti yapılacak kişi sayısı artacaktır.
- Kanuni temsilci olarak sözleşmede hem annenin hem babanın onayı alınıyorsa her ikisi için de kimlik tespiti işleminin yapılması gerekmektedir. Ayrıca sözleşmede katkı payı ödeyen kişi olarak başka biri tanımlandıysa bu kişi için de kimlik tespitinin yapılması gerekmektedir.
- Çocuk fiil ehliyeti kazandıktan sonra sözleşmeden doğan hakların kullanımının katılımcı çocuğa ait olması durumu; katılımcı için MASAK mevzuatı kapsamında kimlik tespiti gerektirmektedir. Kimlik tespitinde eğer yüz yüze işlem yapılıyorsa imza örneği zorunlu tutulmakta, yüz yüze işlem yapılmıyorsa imza örneği aranmamaktadır. Bununla birlikte, şirketler yüz yüze olmayan işlemler yapılmasını mümkün kılan yöntemleri kullanarak gerçekleştirilen işlemlerde; müşteri kimliğini doğrulamak zorundadır.